

University of Groningen

Overzichtswerk koloniale geschiedenis

de Jong, Janny

Published in:
Tijdschrift voor Geschiedenis

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
1995

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

de Jong, J. (1995). Overzichtswerk koloniale geschiedenis: J. van Goor, De Nederlandse koloniën. Geschiedenis van de Nederlandse expansie 1600-1975.'s-Gravenhage [1994]. *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 108, 96-98.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

geraakt. Rusland, dat van de revolutie geen last had, had krachtig bij het herstel van het oude gezag in Midden-Europa meegewerkt en daardoor de indruk gewekt als reactionaire hoofdmacht het continent te gaan domineren. In feite was het echter doende zijn achterstand op economisch, technisch en militair gebied ten aanzien van de westerse machten te vergroten; met name de Russische vloot, die nog uit zeilschepen bestond, was hopeloos verouderd. Het was voor tsaar Nicolaas I, die ook door Goldfrank als hoofdverantwoordelijke wordt aangewezen, schier onmogelijk om zijn kansen reëel in te schatten ook al omdat zijn diplomatieke rechterhand, kanselier Nesselrode, het niet aandurfde Zijne Majesteit tegen te spreken. De Russische bezetting van de Donauvorstendommen (juli 1853), als een politiek pressiemiddel tegen de Verheven Porte bedoeld, joeg niet alleen de Britten maar ook de Oostenrijkers in het harnas. Had het in februari van dat jaar nog geleken dat Wenen wegens Montenegro een oorlog tegen Turkije zou gaan voeren en dat een oorlog tussen Engeland en Frankrijk in het verschiet lag, nu vonden de Britten en de Fransen elkaar in de verdediging van Osmaans Turkije als onafhankelijke mogendheid en ging de jonge Frans Jozef, uit angst voor Russische machtsaanwas op de Balkan, zijn beschermers in St Petersburg eerst heimelijk, later openlijk tegenwerken.

De Krim-oorlog, die voor de Russen onfortuinlijk is afgelopen, heeft één miljoen mensenlevens gekost, van wie wellicht de meesten niet op het slagveld maar als slachtoffers van dysenterie en cholera aan hun einde kwamen. Dus wel degelijk de grootste Europese oorlog tussen Napoleon en 1914. En toch in wezen een bedrijfsongeval van de Europese diplomatie, zeker als men het resultaat in oenschouw neemt. Dat is immers hoogst

tegenstrijdig geweest. Osmaans Turkije, dat in het kamp van de overwinnaars stond, kreeg uitstel van executie, meer niet. Rusland, vernederd en afgestraft, zou uiterlijk in 1878 alles bereiken wat het in 1853 had willen hebben. Frankrijk, dat op het congres van Parijs als een glansrijke gastheer optrad, werd later in de Levant door zijn Britse bondgenoot tot een tweederangs rol gereduceerd. De werkelijke verliezer was de Donau-monarchie, die eerst in Italië en later in Duitsland haar machtspositie kwijtraakte, terwijl Pruisen, in Parijs uit de hoogte behandeld, de diepe breuk tussen Wenen en St Petersburg benutte om in Duitsland en daarna in Europa de eerste viool te gaan spelen.

Juist dit laatste komt in de slotbeschouwing van Goldfrank niet naar behoren uit de verf. Wel laat hij zich, blijkbaar onder indruk van de huidige moeilijkheden rond de Krim, tot allerlei actualistische opmerkingen verleiden die gezien de gedegen aard van zijn historisch onderzoek er echt niet bij passen. Overigens, waar hij zich buiten zijn eigen vakspecialisatie beweegt, laat hij gemakkelijk steken vallen. Een voorbeeld: de Bosnische zeecorridors Klek en Sutorina, die hij stelstelmatig als enclaven aanduidt, vindt men op zijn landkaart niet terug. Had hij deze minigebiedjes op een gedetailleerde landkaart bekeken, dan zou hij de 'mare clausum' problematiek waar het in 1851-53 om ging beter kunnen belichten.

In zijn overigens zeer uitvoerige bibliografie mis ik toch twee werken die hem beslist van nut hadden kunnen zijn: S.A. Kaehler, *Realpolitik zur Zeit der Krimkriege – eine Säkularbetrachtung* (HZ 1954) en M. Todorova, *Anglija, Rossija i Tanzimat* (Sofia 1980).

Z. R. DITTRICH

Overzichtswerk koloniale geschiedenis. J. van Goor, *De Nederlandse koloniën. Geschiedenis van de Nederlandse expansie 1600-1975* (SDU, 's-Gravenhage 1994) 401 blz. f 59,90. ISBN 90-12-080-428.

Sinds H.T. Colenbrander in 1925/1926 drie dikke delen publiceerde onder de titel *Koloniale geschiedenis*, heeft nie-

mand zich meer alleen gewaagd aan de geschiedenis van het hele Nederlandse kolonialisme. Vlak na de dekolonisatie